

Entrevista a Antoni Dalmases, premi Octubre de Narrativa amb 'L'última primavera'

"No tinc gaire interès a ser conegut"

Antoni Dalmases, nascut a Sabadell l'any 1953, és l'autor de *L'última primavera*, premi Andròmina 1992. El llibre ha estat publicat per 3 i 4. Formaven el jurat David Castillo, Joaquim Molas, Josep Piera, Oleguer Sarsanedas i Màrius Serra.

El guanyador del darrer premi Octubre de narrativa és l'autor del llibre de narracions *La infinitud dels parcs* (Empúries, 1992) i de la novel·la *La revol·ta de Job* (Pòrtic, 1992). Llicenciat en Filologia Hispànica i professor de llengua i literatura, ha publicat un estudi sobre l'obra poètica de Pere Quart i diversos llibres per a joves i infants.

—L'última primavera alterna capítols en lletra rodona amb capítols en lletra cursiva. *¿Es el primer cop que utilitzeu la cursiva per separar dos àmbits narratius? ¿Què preteneu, amb això?*

—És la primera vegada que ho faig. La intenció és separar el protagonista, els monòlegs referits al protagonista, de la veu del narrador. Més ben dit, els monòlegs dels personatges, que parlen amb rodona, i la veu del narrador, una tercera persona o les terceres persones, que n'hi ha més d'una. Una idea que vaig estar pensant força temps i que no estava segur si valia la pena o no. El crític de *l'Avui*, que li ha dedicat un panegíric, ha dit que els lectors es despisten, amb això. Inicialment, jo no havia pensat a utilitzar la cursiva, però en un moment determinat vaig creure que això en facilitaria la lectura i la comprensió. Encara ara, no estic segur de si la facilita o no. Cada paràgraf de la veu cursiva, dels capítols escrits en cursiva, és independent del paràgraf que ve a continuació, però no sé per què ha desaparegut la separació entre paràgrafs i ja no es veu tant que són flaixos.

La intenció és que no hi hagi una sola veu omniscient. La narradora en tercera persona són molts. I cada paràgraf són històries gairebé independents. I de gèneres diferents: peus de foto, trossos del No-Do, fragments de diaris, full volants, notícies i titulars i veus del carrer. El jurat va llegir l'obra amb els paràgrafs separats, però no estaven presentats en cursiva. Joaquim Molas, que em va fer grans elogis de la novel·la, em va dir que li faltava

una mica de claredat i vaig optar per escriure en cursiva la part objectiva del narrador omniscient.

—*La novel·la parla de la guerra civil. ¿Què us va interessar de la guerra civil?*

—Justament els personatges anònims. La guerra civil m'ha interessat sempre. N'he llegit molts llibres amb curiositat. He dedicat la novel·la a Josep Massot i Muntaner perquè el conec, som amics, i n'he llegit molts llibres sobre la guerra civil. M'interessava la gent fosca, anònima, ignorada, que va patir molt durament la guerra. Ara bé, a mi m'interessa més la tragèdia individual del protagonista, més que no pas la col·lectiva, tot i que la segona marca la primera.

—*¿Vós també sou dels qui creuen que la postguerra s'ha allargassat més de quaranta anys?*

—Sí, sí. De fet aquest home es mor al 1987 i ell encara porta acumulada tota la càrrega del seu temps, i la postguerra dura, dura. Espiritualment, dura molt. Per entendre'ns: el franquisme ens ha fet franquistes a tots. Ens ha maleducat el gust, ens ha portat a una situació precària. El franquisme és un xiclet que s'estira molt. Ens empastifa i ens enganxa fins avui i encara tenim el tic d'espolsar-nos-el.

—*Veig que L'última primavera és la combinació de diversos àmbits narratius, l'intimista, l'històric i la crònica social quotidiana, segons tinc apuntat. ¿Teníeu clar des del principi que hi havia més d'un camí?*

—Sí, sí. La novel·la va créixer a partir d'explicar qui és aquest home que es troba al lli. Quines coses l'han fet. El sistema de treballar va ser aquest, seixanta pàgines inicials d'aquesta persona al llit de mort. I després va aparèixer tota la gent que sent a l'entorn, les referències de la memòria, fets, records, persones que van agafant cos. La novel·la era mig embastada a partir d'aquesta biga que era el protagonista.

—*¿No us va fer por de perdre-us en la*

complexitat dels diferents camins narratius?

—No, por, no. M'hi trobava molt bé. Era com si em posés de cap en una piscina, dins el temps de cada persona. Hi he treballat molt a poc a poc, però m'ho he passat molt bé i tenia la sensació que no l'acabaria mai, perquè no la volia acabar. El primer esbós va quedar fet al 1989. I la vaig acabar l'estiu del 1992. És una novel·la que em devia a mi mateix. Em devia el tema de la guerra, tot i que no és pas una novel·la de la guerra civil o sobre la guerra civil.

—*¿I no vàreu tenir por de rodejar, en combinar l'intimisme, l'heroi anònim i la guerra?*

—No tenia por d'això perquè no n'era conscient. Si n'hagués estat, ho hauria deixat. Sense voler entrar en cap mena de discussió, el meu personatge no és pas tou. Jo, pel temps que he viscut amb ell, no l'hi he trobat. I no hi ha un narrador que el jutgi. Si n'hagués estat conscient hauria parat en sec.

—*¿Us heu recolzat en cap persona coneguda a l'hora de crear els personatges de la vostra novel·la?*

—No. Cap.

—*¿I les anècdotes?*

—Anècdotes, sí. Coses que he sentit explicar. O que he preguntat. I hi ha un treball d'arxiu. Els encapçalaments de la premsa són trets de diaris. Vaig anar recollint un material que em pensava que em podria servir, convenientment manipulat, i així ha estat.

—*En aquesta etapa de la vostra carrera, quan el que més costa és fer-se més o menys conegut del lector, ¿no creieu que el fet d'anar donant tombs d'una editorial a l'altra us pot perjudicar?*

—Potser sí. Però hi ha dos fets. L'un, que el premi Octubre té un gran prestigi. I això és temptador. Encara que va ser casual que m'hi presentés. També era una manera de desfer-me del llibre, d'enlles-

"M'interessava la gent fosca, anònima, ignorada, que va patir molt durament la guerra."

CARME PUÉRTOLAS

tir-lo. I l'altre, que ja he treballat al latifundi. Tenia els llibres a Laia i l'editorial se'n va anar a l'aigua.

—*Tot i haver publicat alguns llibres, encara no sou prou conegut dels vostres hipotètics lectors. Potser perquè no us heu recolzat en mitjans més populars, com els mitjans de comunicació. És una asseveració personal que em permet de demanar-vos si patiu de soledat professional.*

—No tinc gaire interès a ser conegut. Més aviat m'agafa vergonya i m'hi angixo. No vull passar per saberut i fer veure que sé de tot, que entenc de tot i puc parlar de tot, ja sigui fent articles o tertúlies. M'agraden poques coses i em dedico només a les que m'agraden. D'intel·lectual oracle, no en vull pas ser ni en sabria ser. I la soledat és una bona companyia. Amb els amics i la gent de casa ja estic bé. Ara bé, no crítico ningú. Es guanyen la vida i ja està bé, això. Hi ha una mena de sentit exhibicionista que deu ser màrqueting editorial o cultural que jo no sé tenir. A mi, em fa pànic la vida social. Ni als actes culturals socials no vull anar. M'hi trobo com un peix dalt d'un arbre. M'envien invitacions, un dia caus a la trampa i després et penedeixes d'haver-hi perdut el temps. De coses bones, no en trobes. Totes les coses bones són a casa, els llibres, algunes pel·lícules...

—*No creieu en el regeneracionisme social?*

—Crec en el treball individual. Suposo que escric llibres perquè és de les poques coses que pots fer sol. Sempre que assisteixo a algun acte on es parla de regenerar, mai he vist que acabés en feina feta. S'ha acabat en un castell de focs.

—*No sou soci de res?*

—Em sembla que no. Sóc soci del Cine Club Sabadell, però és perquè el president i jo som el mateix dividit per dos. Ens diuen que som iguals. A la Universitat em feia pànic i terror treballar en equip. No m'hi entenc. Em barallo. Diuen que sóc una persona difícil d'aguantar. Deuen tenir raó. Sempre tenen raó, els altres.

—*Quan comenceu un llibre nou us sentiu molt diferent de quan vàreu començar l'anterior?*

—No. Suposo que sempre tots escrivim el mateix llibre.

—*Creieu avançar en el domini de la llengua o sempre us plantegeu els mateixos dubtes?*

—Cada protagonista demana la seva llengua. La llengua és el caràcter del personatge i a vegades trobar-la és difícil. Aquí tinc encara molta feina a fer.

—*Això ho heu tingut clar des del principi, que el caràcter del personatge es dibuixa a través de la seva llengua?*

—Sí, sí. En literatura, sí. Per mi aquesta és una de les claus de volta de la literatura, un dels reptes. Si ho aconseguixo o no, no ho sé. I la veu del narrador, de tant

en tant consistent i clara, ha de ser gairebé invisible. Aquestes són les qüestions bàsiques de la literatura, trobar el to que demana cada tema, cada personatge, més que l'argument. La recerca de models o de referents és el que més em capfica.

—*I aquests referents, ¿els heu trobats més a fora que aquí?*

—Sí, sí.

—*I en autors d'ara o de totes les èpoques?*

—De totes les èpoques. Podem començar parlant de Cervantes, això és inevitable, però també de Stevenson o Melville, Cortázar o José Luis Borges, fins i tot la traducció de l'*Odissea* de Ribá, un tipus de veu que suggereix tot un món. I un exercici d'intel·ligència bastant gruixut.

—*Us heu preguntat mai per què escriviu?*

—Sí, m'ho he preguntat. Suposo que tothom que escriu ho fa per fer-se estimar i entendre el món.

—*Podem estar mesos sense escriure?*

—No. No arribo al límit de Pla, de *nulla dies sine linea*, però sempre hi estic treballant.

—*Us agradaria tenir més temps per a escriure, o amb el que teniu ja feu?*

—M'agradaria tenir-ne més. Però sense renunciar a la meua professió de fer classes.

Lluís Bonada